

Емма АНДІЄВСЬКА – поетка, прозаїк, драматург, художниця. Народилася 19 березня 1931 р. в місті Сталіно (тепер Донецьк). 1937 р. разом із батьками, які намагалися вибороти її у важких недуг, переїхала до Вишгорода, 1939-го – до Києва. На початку війни батька Івана Андієвського, хіміка-винахідника, було безпідставно розстріляно радянською владою. 1943 р. мати з дітьми виїхала на Захід – спочатку в Берлін, Мюнхен, а згодом у Нью-Йорк.

1957 р. Емма закінчила Український Вільний Університет за спеціальностями філософія та філологія, захистила магістерську роботу у В. Державина. Працювала на радіо “Свобода”. Є американською громадянкою. Мешкає в Німеччині. 1992 року вона вперше після довгої розлуки відвідала Україну.

Член ПЕН-клубу, Спільки професійних митців Німеччини, Національної спілки письменників України (з 1994 р.). Авторка 26 збірок поезії, 5 книг малої прози, 3 романів, більше 9 тисяч картин.

Лауреатка премії Фундації Тетяни та Омеляна Антоновичів за “Роман про людське призначення” (1984), Міжнародної літературної премії “Тріумф” (2003), премії “Глодоський скарб” журналу “Кур’єр Кривбасу” (2009). Відзначена орденом “За інтелектуальну відвагу” часописом “І” (2002).

КАЗКА ПРО УПИРЕННЯ, ЩО ЖИВИЛОСЯ ЛЮДСЬКОЮ ВОЛЕЮ*

Колись серед упирів знайшлося таке кволе, малесеньке й слабосиле упирення, що батьки тяжко зажурилися, зважуючи, чи їхня довгоочікувана дитина взагалі будь-коли ступить у їхній слід, щоб продовжити славу й гідність упирячого роду. Адже упирення, навіть коли прийшов час йому стати на ноги, виявилось не тільки надмір немічне, аби нападати на людей, а й ледве могло втримати рівновагу, бо і хребет, і руки й ноги упиреняти були такі м’які й легенькі, що вистачало найменшого вітру чи навіть звичайного хатнього протягу, щоб упирення падало на землю купкою старого ганчір’я, нездатне підвести й голови без сторонньої допомоги. Однак найбільшого горя завдавала батькам та нічим не пояснена жахлива обставина, що зуби в упиреняти, навіть як випали молочні й вирости нові, які мали служити до старости, уподібнювалися радше до драглистих, наповнених сіровою рідиною плівочок, а не до зубів. А з такими зубами годі було не те що прокусити людську шкіру, а й навіть легенько її подряпати.

Зрештою, не ліпше виглядала справа і з пазурями на руках, які, замість допомагати

щелепам вершити упирячу працю, вирости ніжними хрящиками, схожими на трояндні пелюстки, дивлячись на які, старі упирі потерпали так, наче їм заганяли осиковий кіл у серце.

Та навіть не це найбільше непокоїло бідолашних батьків. Найприкрішого болю й розпуки їм завдавала та зловісна обставина, що мале упирення від народження не те що не могло споживати, а й бачити людську кров, що її попервах у свинячому міхурі приносили немічному немовляті м’якосердні батьки. А що від самого вигляду хоч і якої свіжої крові упирення негайно опадали страшні корчі, загрожуючи покласти край його існуванню, то перелякані батьки, щоб не звести зі світу свого єдиного нащадка, зціпивши зуби й умиваючися гіркими сльозами, змушені були, замість годувати маля щілющою й потравною людською кров’ю, варити йому кашку з кульбаб і витискати сочок зі стокроткових пелюсток.

Урешті-решт упирі, що, як і кожні батьки, які люблять свою дитину, всіляко пробували зарадити страшному лихові, втратили надію, що їхня дитина ще колись навернеться на справжній упирячий шлях, і, хоч і як їм жаль краєв серце, стали радитися, чи не підкинути свого звироднілого нащадка людям, щоб бодай остаточно не зганьбити упирячого роду й племені.

* Казки Емми Андієвської надані альманахові редакцією журналу “Кур’єр Кривбасу”. Збережено правописні особливості авторки.

Проте один дуже старий і вже беззубий упир, який доживав віку в димарі хижки, колись зруйнованої пожежею, і до якого за мудрим словом звернулися остаточно зневірені батьки, намовив їх ще трохи почекати, тим часом узявши нянькою до упиреняти якогось рішучого й небоязкого чоловіка.

Упирі вирішили, що це розумна порада й, ледве дочекавшись, заки смеркне, одразу ж подалися до людей. Але кожен, до кого хоч і як уклінно зверталися, відпекувався й відхрещувався від такої праці.

Тоді упирі, перестрівши в лісі чоловіка, якому лиха доля так довго сиділа на карку, аж від одбіг страху перед упирями, без зайвих зволікань за невеличку винагороду намовили його доглядати свого одинака, пообіцявши недоторканність і серед решти упирів, за умови, що чоловік носитиме упиреня на прогулянки, бо ж під малим, яке за кілька років не виросло ні на цаль, досі ще підгиналися ноги, як мотузяччя; варитиме йому кашку з кульбаб і витискатиме сочок зі стокроткових пелюсток, – єдина їжа, від котрої того не опадали корчі.

Так домовилися, і чоловік став доглядати упиреня. Доля не була ласкава до чоловіка, і він тішився, що бодай тепер йому трохи поталанило, бо ж нарешті після довгих злиднів і поневірянь мав, нехай і серед упирів, дах над головою й навіть людську їжу, яку йому приносили упирі, замість корінців і принагідних цвілих осушків.

Щоправда, попри обіцянки старих упирів, напочатку чоловік остерігався малого упиреняти, пам'ятаючи, що яблуко недалеко від яблуні падає, але, пересвідчившись, що упиреня не ласе до людської крові, крім того, й справді кволе та немічне, він перестав чатувати. А що біля малого не доводилося надто багатюватися, бо, попоївши, воно, замість гратися, переважно тихо сиділо в кутку, то й зовсім заспокоївся. А заспокоївшись, розледачів і втратив пильність. Отож, коли раніше чоловік тричі годував упиреня, то тепер він вирішив, що вистачить і два рази на день, тим більше, що мале ніколи не нагадувало, що воно голодне. Потім, пересвідчившись, що упиреня не плаче, чоловік став лише раз на день лагодити йому їжу, до якої упиреня не виявляло великого зацікавлення. А тоді воно вже якось саме собою приключилося, що однієї погожої днини чоловік і взагалі забув нагодувати упиреня. А сталося це тому, що сам особливо добре пополуднував, бо упирячі батьки, гадаючи, що він сумлінно клопочеть-

ся їхньою дитиною, напередодні принесли цілий кошик наїдків і вина, напташивши у своїх жертв. А що ситий не думає про голодного, то чоловік, добре випивши й попоївши, забув про упиреня, і на цьому й здолав його сон.

Досі чоловік про всяк випадок остерігався спати в присутності упиреняти, але тепер, розміркувавши, що жодної небезпеки нема, як це завжди здається людині в достатках, і чуючи, що йому важчають повіки, зручніше вмовстився на лаві й захропів.

Так мале упиреня вперше побачило, як спить людина.

Може, якби чоловік нагодував його, воно не звернуло б на це уваги. А то мале відчуло голод, який спонукав його пошукати, чи не лежить десь, бува, пелюстка стокротки. Воно видибало зі свого кутка, наблизилося до столу, де ще валялися рештки їжі, якої воно не могло споживати, і тоді його й вразило відкриття, що людина спить зовсім інакше, ніж упирі. Адже коли спали упирі, навколо стояв важкий кров'яний сопух, від якого в малого відмирили кінцівки й перехоплювало віддих, роблячи його кволим, а тут від чоловіка, який досі, коли рухався, тхнув старим цапом, тепер, коли він спав, виструмовував приємний запах, що лоскотав ніздрі. Зацікавлене упиреня підійшло зовсім близько до чоловіка, ще, звісно, не здогадуючися, що це так солодко пахне людська воля, яка під час сну виходить з тіла на поверхню й м'яким запахищем коржем плаває над чоловіком.

А що упиреня було голодне й ніде для себе не знайшло нічого їстівного, то воно й потягло цівочку цього запаху й, поволі наджувавши кусничок людської волі, з подивом встановило, що ніщо на світі так солодко не смакує, як ця потрава.

Ба більше, мірою того, як упиреня споживало цей новий харч, він дедалі ліпше йому смакував, додаючи сили, і мале так захопилося новою їжею, що отямилось лише тоді, коли чоловік тяжко прочумався й хапнувся рукою за груди, чуючи незвичну млість і байдужість в усьому тілі, чого досі не звідував.

Однак чоловік не здогадувався, що сталося, хоч і оглянувся на всі боки. Та й як йому було здогадатися, коли упиреня, якому новий харч додав незнаної сили й спритності, ще заки чоловік підвівся і протер очі, хутенько поскакало в кут, і ніщо не зраджувало, що воно шойно ласувало людською волею.

Зрештою, тієї миті, як упиреня скуштувало людської волі, в ньому прокинулася не лише сила, а й розум, і тим самим підступ і

обережність, внаслідок чого мале остаточно збагнуло, що віднині людська воля буде його єдиною їжею, хоча вряди-годи, коли чоловік пригадував про існування упиреняти, воно й вдавало, ніби й далі їсть тільки кашку з кульбаб і п'є сочок зі стокроткових пелюсток, водночас старанно пильнуючи, щоб, як чоловік засне, поласувати новим, незрівняним харчем.

Отож невдовзі упиреня й виїло з чоловіка всю його волю, бо ж людина без волі ніколи не помічає, що вона живий труп. А коли пересвідчилося, що весь коштовний харч зужитий, зажадало, щоб батьки, винагородивши, відпустили чоловіка й влаштували бучний бенкет, заки воно піде поміж люди, оскільки прийшов час радіти батькам, тому що сповнилися їхні мрії.

І коли на бенкеті упиреня не тільки батькам, а й усьому упирячому племені повідало, що віднині воно житиметься виключно людською волею, зачудовані упирі одностайно погодилися, що мале, кволе упиреня – наймогутніший і найстрашніший упир.

– Я теж погоджуюся, що упиреня, яке живиться людською волею, найстрашніший упир, – зідхнула бляшанка. – Без волі нема жодного життя. Щойно вона дає відчутти смак речей і всього існування. Без волі, мені здається, не зрушилася б і краплина.

– За кожен скарб, навіть як він задурно комусь дістається, врешті-решт доводиться платити. Грошима, прозрінням, зручністю, а здебільшого й самим існуванням.

– Може. А може, й ні. Це залежить від перетворень у самій живій істоті, яка платить тільки тоді, коли не вміє користуватися подарунком. Творець завжди вельми щедрий, хоч вузькосердні й захланні часто нарікають, ніби Він скнара.

– Ти справді певна, що це саме так?

– А ти – ні? Маєш нагоду змінити свою думку.

